Europos Parlamentas
2024-2029

Užsienio reikalų komitetas

2025/2167(INI)

12.01.2026

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Europos Parlamento rekomendacijos Tarybai, Komisijai arba Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 81-osios sesijos
(2025/2167(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Andrey Kovatchev

TURINYS

Psl.

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS PROJEKTAS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 8

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA 9

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS PROJEKTAS

Tarybai, Komisijai arba Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 81-osios sesijos
(2025/2167(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos 21, 34 ir 36 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į jos 208, 214 ir 220 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 80-ąją sesiją,

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 18 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 79/318 dėl iniciatyvos „JT80“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. vasario 24 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją ES-11/7 dėl visapusiškos, teisingos ir ilgalaikės taikos Ukrainoje skatinimo,

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 17 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 79/174 dėl religijos ir tikėjimo laisvės,

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 22 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 79/1 dėl Pakto dėl ateities,

– atsižvelgdamas į 2011 m. gegužės 10 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 65/276 dėl Europos Sąjungos dalyvavimo Jungtinių Tautų veikloje,

– atsižvelgdamas į JT generalinio sekretoriaus 2025 m. rugsėjo 18 d. pranešimą „Paradigmų pokytis. Susivieniję pasieksime rezultatų“ (*Shifting Paradigms: United to Deliver*)

– atsižvelgdamas į 2025 m. rugsėjo 4 d. JT generalinio sekretoriaus pranešimą dėl peržiūrėtų sąmatų, susijusių su siūlomu 2026 m. programos biudžetu ir paramos taikos palaikymo operacijoms sąskaita 2025–2026 m. laikotarpiu,

– atsižvelgdamas į JT generalinio sekretoriaus 2025 m. liepos 31 d. paskelbtą pranešimą dėl įgaliojimų įgyvendinimo peržiūros (*Report of the mandate implementation review*),

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 9 d. rekomendaciją Tarybai dėl Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 75-osios sesijos[1],

– atsižvelgdamas į 2025 m. spalio 20 d. Tarybos išvadas „ES ir JT strateginės partnerystės taikos ir saugumo srityje modernizavimas. 2025–2028 m. bendri prioritetai“

– atsižvelgdamas į 2025 m. birželio 23 d. Tarybos išvadas dėl ES prioritetų Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 80-ojoje sesijoje 2025 m. rugsėjo mėn. – 2026 m. rugsėjo mėn.,

– atsižvelgdamas į 2025 m. sausio 27 d. Tarybos išvadas dėl ES prioritetų JT žmogaus teisių forumuose 2025 m.,

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 20 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas,

– atsižvelgdamas į savo Darbo tvarkos taisyklių 121 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi dabartinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis nepaprastai svarbu išlaikyti ir stiprinti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir užtikrinti veiksmingą tarpvyriausybinių organizacijų veikimą;

B. kadangi daugiašalė sistema susiduria su didėjančiomis grėsmėmis, pvz., Rusijos išpuoliais prieš pasaulinę taikos ir saugumo struktūrą, įskaitant JT Saugumo Tarybą (JT ST), didėjančia Kinijos įtaka ir JAV dalyvavimo tarptautinėse organizacijose pokyčiais, taip pat finansavimo mažinimu ypatingos svarbos sritims, pvz., humanitarinei pagalbai, švietimui, sveikatai ir taikos kūrimui;

1. rekomenduoja Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai:

Daugiašališkumo apsauga ir stiprinimas

a) toliau remti veiksmingą daugiašališkumą, kurio pagrindas – JT, propaguoti ir ginti tarptautinę teisę ir laikytis JT Chartijos taisyklių ir principų, taip pat suverenumo, teritorinio vientisumo, politinės nepriklausomybės, apsisprendimo ir žmogaus teisių bei pagrindinių laisvių apsaugos principų;

b) toliau tvirtai ginti pagarbą visuotinėms žmogaus teisėms, demokratijai, žmogaus orumui, lygybei ir teisinei valstybei, jų apsaugą ir įgyvendinimą, vadovaujantis 2025 m. Tarybos išvadomis dėl ES prioritetų JT žmogaus teisių forumuose;

c) dar kartą patvirtinti esminį daugiašalių organizacijų, kaip nepakeičiamų konfliktų sprendimo ir pasaulinio valdymo platformų, vaidmenį;

JT sistemos reforma

[1] OL C 67, 2022 2 8, p. 150.

d) remti plataus užmojo JT sistemos reformas ir daryti pažangą įgyvendinant JT80 reformų darbotvarkę, siekiant užtikrinti, kad JT būtų veiksmingesnės, efektyvesnės, skaidresnės, finansiškai tvaresnės, labiau reaguojančios ir pajėgios įveikti dabartinius ir ateities pasaulinius iššūkius;

e) raginti atlikti visapusišką JT ST reformą, kad ji taptų veiksmingesnė, įtraukesnė, skaidresnė, demokratiškesnė ir atskaitingesnė, užtikrinant, kad ji geriau atspindėtų šiandienos pasaulines realijas ir sudarant sąlygas griežtai apriboti veto teisės naudojimą, kai ja blokuojami esminiai JT veiksmai, siekiant ateityje šią teisę visiškai panaikinti;

f) skatinti valstybes nares koordinuoti savo veiksmus JT organuose ir agentūrose ir siekti reformuoti JT specialiųjų pranešėjų sistemą; patvirtinti procedūras, kad būtų veiksmingai kovojama su bet kokiu galimu šališkumu ir neveiksmingumu, dėl kurių gali kilti pavojus JT agentūrų įgaliojimams, užtikrinant tinkamą darbuotojų tikrinimą, priežiūrą ir atitinkamais atvejais jų atšaukimą;

g) toliau stiprinti bendradarbiavimą su partneriais, pavyzdžiui, Jungtinėmis Valstijomis, siekiant bendro sutarimo ir veiksmingos daugiašalės tvarkos;

h) priminti JT ST atsakomybę palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą ir užtikrinti atskaitomybę už tarptautinės teisės pažeidimus, taip pat išnagrinėti būdus, kaip sustiprinti Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos (JT GA) vaidmenį šioje srityje taikant ES tipo kvalifikuotos balsų daugumos sistemą, pagal kurią JT GA rezoliucijos, už kurias balsavo dviejų trečdalių narių, atstovaujančių dviem trečdaliams gyventojų, dauguma, būtų laikomos privalomomis;

Taika ir saugumas

i) dar kartą patvirtinti, kad smerkia neteisėtą Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą ir jos išpuolius prieš pasaulinę taikos ir saugumo struktūrą, įskaitant JT ST priemones; raginti visiškai nutraukti ugnį, kad būtų sumažintos civilių gyventojų kančios, ir siekti visapusiškos, teisingos ir ilgalaikės taikos Ukrainoje, įskaitant tvirtas saugumo garantijas, grindžiamas JT Chartija ir tarptautine teise, kartu užtikrinant visapusišką atskaitomybę už karo nusikaltimus; padėti JT nustatyti teisinius mechanizmus, kuriais būtų mobilizuotas įšaldytas Rusijos turtas Ukrainos atstatymui neužkraunant finansinės naštos ES valstybėms narėms;

j) išreikšti susirūpinimą dėl padidėjusios konfrontacijos rizikos Artimuosiuose Rytuose ir destabilizuojančio Irano bei jo regioninių įgaliotinių vaidmens; intensyvinti diplomatines pastangas daugiašaliuose forumuose ir siekti glaudesnio bendradarbiavimo su ES partneriais regione, kad būtų remiamas deeskalavimas, atstatymas ir prasmingas dialogas; primygtinai raginti visus subjektus laikytis savo įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę, kad būtų pasiekta teisinga, visapusiška ir ilgalaikė taika, grindžiama dviejų valstybių sambūviu pagrįstu sprendimu;

k) dėti diplomatines pastangas siekiant užkirsti kelią tolesniam padėties eskalavimui Taivano sąsiauryje ir Pietų Kinijos jūroje ir nepritarti bet kokiam vienašališkam *status quo* pakeitimui; bendradarbiauti su panašiais mąstančiais

partneriais siekiant stiprinti stabilumą regione; pabrėžti, kad JT rezoliucija Nr. 2758 nenustatomas Kinijos Liaudies Respublikos suverenitetas Taivano atžvilgiu, ir didinti paramą prasmingam Taivano dalyvavimui tarptautinėse organizacijose;

l) toliau bendradarbiauti su JT siekiant spręsti pasaulines saugumo problemas vykdant konfliktų prevenciją, tarpininkavimą, taikos kūrimą ir krizių valdymą, remiantis ES ir JT strategine partneryste taikos ir saugumo srityje; pripažinti esminį JT taikos operacijų vaidmenį ir per šių operacijų ateities peržiūrą stengtis užtikrinti, kad jos būtų pritaikytos prie šiandienos saugumo padėties;

m) pripažinti didelę riziką, kylančią dėl naujų ginklavimosi varžybų ir pasaulinių nusiginklavimo pastangų susilpnėjimo, kurį daugiausia lemia Rusijos, Kinijos ir Šiaurės Korėjos branduolinių pajėgumų plėtojimas; toliau saugoti ir stiprinti daugiašales sistemas, kuriomis reglamentuojamas ginklų neplatinimas ir ginklų kontrolė, taip pat sistemas, kuriomis reglamentuojamas ginklų ir dvejopo naudojimo prekių ir technologijų eksportas; skatinti ir stiprinti daugiašales kovos su cheminių ir biologinių ginklų gamyba, kaupimu ir naudojimu priemones;

Darnus vystymasis ir žmogaus teisės

n) toliau integruoti žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į darnų vystymąsi; pabrėžti ES, kaip didžiausios oficialios paramos vystymuisi teikėjos pasaulyje, vadovaujamą vaidmenį; toliau naudotis strategija „Global Gateway“, kaip tvaria, skaidria, demokratine ir vertybėmis grindžiama alternatyva konkuruojančioms infrastruktūros iniciatyvoms, ir kaip strategija, kuria prisidedama prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo skatinant abipusį augimą, ekonominę veiklą ir darbo vietų kūrimą šalyse partnerėse, kartu stiprinant ES strateginį savarankiškumą, geopolitinę padėtį ir patikimumą pasaulyje;

o) dar kartą vienareikšmiškai patvirtinti, kad turi būti visapusiškai gerbiamos visos JT konvencijose įtvirtintos žmogaus teisės; raginti JT pasmerkti pasaulines tendencijas, dėl kurių šios teisės pažeidžiamos, įskaitant didėjančią žmogaus teisių marginalizaciją ir mažėjančią erdvę pilietinei visuomenei;

p) teikti pirmenybę kovai su dezinformacija, kurią pasinaudojant algoritmine amplifikacija skleidžia didelės interneto platformos, vis dažnesniu didžiųjų kalbos modelių naudojimu be tinkamų apsaugos priemonių, piktavališkų užsienio subjektų vykdoma jų eksploatacija ir didelių technologijų įmonių įpareigojimų pagal galiojančius teisės aktus šioje srityje nevykdymu, nes tai kenkia demokratijai ir rinkimų procesams;

q) stiprinti religijos ir tikėjimo laisvės propagavimą ir raginti imtis solidesnių priemonių religinėms ir kitoms mažumoms, įskaitant krikščionių bendruomenes, apsaugoti;

r) stiprinti ES įsipareigojimą kartu su partneriais gerinti visuotinę sveikatą;

°

° °

2. paveda Pirmininkei perduoti šią rekomendaciją Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Atsižvelgiant į didėjantį pasaulinį nestabilumą, daugybę konfliktų bei krizių ir didėjančias grėsmes daugiašalei sistemai, labai svarbu išlaikyti ir stiprinti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir užtikrinti veiksmingą tarpvyriausybinių organizacijų veikimą. Pranešime pabrėžiama, kad reikia remti veiksmingą taisyklėmis grindžiamą daugiašalę tvarką, kurios pagrindas – JT, propaguoti ir ginti tarptautinę teisę ir laikytis JT Chartijos taisyklių ir principų, kartu siekiant, kad JT būtų veiksmingesnės, efektyvesnės, skaidresnės, finansiškai tvaresnės, labiau reaguojančios ir pajėgios įveikti dabartinius ir ateities pasaulinius iššūkius.

Pranešime primenamas ES įsipareigojimas užtikrinti žmogaus teises, darnų vystymąsi ir daugiašalį bendradarbiavimą, akcentuojamas pagrindinis ES vaidmuo teikiant paramą vystymuisi, jos parama darnaus vystymosi tikslams ir poreikis kovoti su dezinformacija, apsaugoti pagrindines laisves ir puoselėti religijos ar tikėjimo laisvę. Jame taip pat pabrėžiama, kad svarbu modernizuoti JT įgaliojimus ir praktiką, kad visoje sistemoje būtų užtikrintas veiksmingumas, nešališkumas ir patikimumas.

Pranešime raginama pasinaudoti daugiašaliu bendradarbiavimu, kad būtų galima efektyviau įveikti dabartinius iššūkius, pavyzdžiui, palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą, kovoti su masinio naikinimo ginklų platinimu, skatinti darnų vystymąsi ir propaguoti žmogaus teises visame pasaulyje.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėjas pareiškia, kad į savo pranešimą įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdamas pranešimo projektą, gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[2], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
2. Trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovai

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėjas.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, pranešėjas pareiškia, kad jis atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[2] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 6 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).